

Jaarverslag 2009
van de Snuiftabak- en Specerijenmolens
"De Ster" en "De Lelie"
en
Stichting De Kralingse Snuif en Specerijen Compagnie
De Ster en De Lelie

Inleiding

Het is ons een genoegen u ook dit jaar weer een gecombineerd jaarverslag te kunnen aanbieden over het reilen en zeilen van de molens aan de Kralingse Plas en de Stichting de Kralingse Snuif en Specerijen Compagnie De Ster en De Lelie.

Dit jaar overleed de secretaris van de stichting en lid van onze maalploeg Hans van Boven. We verliezen in hem een consciëntieus secretaris en zeer gewaardeerde collega. Gelukkig konden we een nieuw lid bij onze maalploeg verwelkomen. Marjan Schuringa wil graag de opleiding tot vrijwillig molenaar op de molens De Ster en De Lelie beginnen.

Silvo BV en Lippoel Leaf BV sponsorde ons ook dit jaar weer met giften in natura.

Het onderzoek naar de historische snuiftabakfabricage en de experimenten daarvoor, werden ook dit jaar weer op kleine schaal voortgezet. Als "nieuwe" historische soort werd Bon Bon aan het assortiment toegevoegd.

Molen De Haas in Benthuizen was de eerste afnemer van onze met windkracht gemalen kaneel. We hopen volgend jaar meer afnemers voor dit product te kunnen vinden.

Een woord van dank aan de personen, bedrijven en organisaties die dit alles mede mogelijk hebben gemaakt is hier zeker op z'n plaats.

Wij hopen dat u ook nu weer met genoeg kennis zult nemen van dit jaarverslag.

Inhoudsopgave

JAARVERSLAG 2009	1
INLEIDING	2
INHOUDSOPGAVE	3
DE MAALPLOEG	4
DRAAI- EN MAALACTIVITEITEN	4
ONDERHOUD	6
BIOTOOP	6
BEZOEKERS	7
PUBLICITEIT	8
WEBSITE	8
HET JAAR IN CIJFERS	8
DE GRAFIEKEN	11
DE STICHTING	13

De maalploeg

Ook dit jaar zijn er wijzigingen te melden. Ons lid en secretaris van de stichting Hans van Boven kwam dit jaar te overlijden, hetgeen een gevoelig verlies voor de maalploeg en de stichting betekende. Naast zijn functie als secretaris was Hans ook en vooral, onze contactpersoon naar Silvo B.V. Hij wist daar de belangen van de stichting en de molens daar met verve te vertegenwoordigen. Marjan Schuringa kwam als leerling molenaar dit jaar de maalploeg versterken.

De samenstelling per 31 december was:

G. van Harrewijen	Mentormolenaar
J. Bes	Vrijwillig molenaar
J. Bakker	Vrijwillig molenaar
B. Batenburg	Vrijwillig molenaar
N. Kemp	Leerling molenaar
M. Schuringa	Leerling molenaar
A. van Strien	Lid

Draai- en maalactiviteiten

Behalve het bezoek tijdens de normale openingstijden, op de tweede zaterdag van de maand en ook wel op donderdag of woensdag als de molens draaien, zijn de volgende activiteiten het vermelden waard.

Snuiftabakfabricage

Op basis van de door Lippoel Leaf B.V. ter beschikking gestelde tabak produceren we nu een beperkt assortiment snuiftabak, voor het grootste deel gebaseerd op historische recepten. Dit jaar werd het assortiment uitgebreid met Bon Bon. Een complexe snuif met o.a. amber, tonca en vanille. Het oorspronkelijke recept vermeld: "eene snuif ook voor Dames".

We zijn ook verder gegaan met de karottenfabricage. Porties van 10 kg tabak werden gesausd en vervolgens werden de karotten getrokken. Een tijdrovend werk, waardoor de productie aanzienlijke vertraging opliep.

Specerijenmaaldery

Dit jaar is op de kollergang van De Ster weer kaneel gemalen. We hebben deze kaneel als "met wind gemalen specerij" op de markt gebracht. Dat de geur van deze specerij door het publiek gewaardeerd wordt blijkt wel, want van veel bezoekers horen we bij binnenkomst: "Wat ruikt het hier lekker, is dat kaneel?"

Op beide koppels platte stenen in De Ster werd evenals vorig jaar weer regelmatig piment gemalen.

Op de kollergang in De Lelie werd dit jaar ook piment gemalen. In de kapperij van De Lelie zijn nu bijna alle kuipen gevuld met sereh. Om te zorgen dat we hier weer kunnen stampen zonder alle stof werd de sereh aangevocht met water en zonnebloemolie.

Op de voorraadzolder van De Ster trekt de kleine expositie van Silvo BV over specerijen en de historische banden tussen de molens en dat bedrijf altijd weer aandacht. Dat het merk "De Ster" populair was blijkt wel uit het feit dat nog steeds heel veel mensen de busjes herkennen: "Ja die gebruik ik nog wel".

Een woord van dank aan Silvo BV te Papendrecht is in deze zeker op zijn plaats want zonder hun sponsoring is het niet mogelijk om de "geur" in de molens te behouden.

De tabaksplantage

Dit jaar hebben we weer getracht rooktabak, *Nicotiana tabacum*, naast molen De Lelie te kweken. Door het ongunstige voorjaar zijn alle zaailingen afgestorven. Dus dit jaar was er geen oogst.

Koninginnedag

De molens zijn zoals gebruikelijk, met om en om rood wit blauwe en oranje vlaggen tussen de enden, versierd. Er zijn verder geen activiteiten geweest. Dit jaar werden de vlaggen na de aanslag op de leden van het Koninklijk Huis zo spoedig mogelijk verwijderd.

4 en 5 mei

Op 4 mei hebben beide molens van 16 tot 20 uur in de rouw gestaan. Op 5 mei zijn de molens weer mooi gezet, maar nu met afwisselend de nationale driekleur en de groen wit groene vlaggen van de stad Rotterdam tussen de enden.

Nationale Molendag

Hoewel het weer gunstig was, opklarend met een zwak windje uit het zuidzuidwesten bleef het aantal bezoekers dit jaar achter bij de andere jaren zo'n 40 bezoekers werd geschat. We kregen vandaag ook bezoek van Jock Fistick, fotograaf voor het internet blad Wired.com. Hij heeft een reportage gemaakt die in het juninummer Underwire is gepubliceerd.

21 – 26 mei

In deze periode stonden de molens in de rouw in verband met het overlijden van Hans van Boven.

Open Monumentendag

De molens waren dit jaar ook weer als traditionele monumenten opgenomen in de publicatie van Open monumentendag. Het weer werkte dit jaar mee: zonnig en een zwak windje uit het noorden. We konden

zo'n 90 bezoekers verwelkomen.

Onderhoud

Het onderhoud aan de molens valt grofweg gesproken in twee delen uiteen. Het groot onderhoud, uitgevoerd door vaklieden, hierbij moet gedacht worden aan molenmakerswerk, schilderwerk en dergelijke en het routinematig onderhoud, dat door de molenaars wordt uitgevoerd.

Groot onderhoud

Het groot onderhoud beperkte zich dit jaar niet alleen tot het doorhalen van de roeden van beide molens. Bij de Lelie is een lange schoor aangescherfd, in verband met het geconstateerde rot in het hart van de schoor.

Routinematig onderhoud

Ook dit jaar werd het knotten van de bomen op de werf van De Lelie en De Ster weer voortgezet. De diverse taatsen en lagers werden regelmatig gesmeerd en de kammen gewassen.

De Ster.

In de kapperij werd een karottenhok annex trekbank gemaakt. Hiermee ging een lang gekoesterde wens in vervulling. Hiermee kan het oude ambacht van karottentrekken weer aan het publiek getoond worden. Ook werden de haken van de baliedeur vervangen en de wiggen van de wentelas vastgezet. De spaken van de wentelas voor kuip 4 zijn losgeraakt en weer vastgezet. Dit is een regelmatig terugkerend probleem, waarvoor nog geen definitieve oplossing gevonden is. De balie van De Ster werd behandeld tegen algengroei. Ook werden de zeilen verhangen, waardoor de lussen van de kikkerlijn makkelijker om de kikkers geslingerd kunnen worden.

De Lelie.

De wiggen van de binnensteen van de kollergang werden vastgezet.

Biotoop

Wat de biotoop van de molens betreft blijven we ons ernstig zorgen maken. Volgens Het Nederlandse Molenbestand krijgt de biotoop van zowel De Ster als De Lelie het cijfer 2 op een schaal van 5. Dit cijfer heeft de volgende definitie:

Bedenklijk. Grotendeels (270°) ingebouwd of ingegroeid.

-er is rond de molen veel bebouwing die te hoog is. Of er staan teveel bomen;

-slechts bij één bepaalde windrichting kan de molen nog malen.

Als, wat de windvang betreft, een cijfer 3 gegeven zou worden, maar de belevingswaarde is gering, dan komen we in zo'n geval op het

cijfer 2.

De belevingswaarde wordt gedefinieerd als 't volgt:

Daarbij wordt erop gelet hoe de molen tegen de lucht afsteekt, hoeveel vrije ruimte hij om zich heen heeft en of de schaal van de omgeving past bij de molen.

Daar deze inschaling alweer enkele jaren geleden heeft plaats gevonden, Het Nederlandse Molenbestand is in 1997 uitgekomen, en sindsdien zijn aan de noordkant van de molens hoogopgaande bomen, zoals eiken, iepen, essen en elzen aangeplant waardoor de situatie op termijn nog verder zal verslechteren.

In het bestemmingsplan Kralingse Bos van 2008 werd voor de molens een molenbeschermingszone opgenomen. Dat houdt in dat binnen 100 meter rond de molen geen bebouwing of beplanting hoger dan de onderste punt van de wiek mag worden opgericht. Tussen 100 en 400 meter mag de hoogte van de bebouwing/beplanting niet 1/50 hoger zijn dan van de afstand tussen het bouwwerk/beplanting en de molen, gerekend vanaf de onderste punt van de verticaal staande wiek.

Eind 2008 werd door de werf Kralingen-Crooswijk van Gemeentewerken het bosperceeltje ten zuiden van De Ster geknot.

Na een werkbezoek van de portefeuillehouder Wonen, Buitenruimte en Milieu van de deelgemeente Kralingen-Crooswijk en een deputatie van betrokken ambtenaren bleek dat: "de situatie inderdaad onvoldoende is" en dat: "Het beheer van de beplanting er in de toekomst op gericht zal zijn de windvang te verbeteren of toch in ieder geval niet te verslechteren." en: "Verdere mogelijkheden voor verbeteren van het zicht op de molens zijn beperkt."

Bezoekers

Het totaal aantal bezoekers lijkt de afgelopen jaren wat te stabiliseren. Dit jaar ontvingen we, geschat, zo'n 870 bezoekers. De buitenlandse bezoekers maakten dit jaar ca. 12% van het totaal uit. Een bijzondere groep buitenlanders was de Mycroft Snuff Society. Ook de Amerikaanse school uit Den Haag bezocht ons dit jaar weer evenals een groep internationale studenten van de Hogeschool Rotterdam. Nederlandse groepen die de molens bezochten waren: Bureau Jeugdzorg, Reünisten van het Libanonlyceum, de vrijwilligersgroep van molen De Vlieger te Rijswijk, evenals de vrijwilligers van molen de Windhond te Soest, de Willem van der Veldeschool voor speciaal onderwijs, het ministerie van verkeer en waterstaat, een groep beveiligers in opleiding en enkele groepen particulieren. Bij het buitenlandse bezoek waren de Amerikanen, mede door de leerlingen van de Amerikaanse school met ca. 3,1% in de meerderheid, gevolgd door de Spanjaarden en Engelsen met ca. 2,3%. Verder werden er nog 15 andere nationaliteiten genoteerd.

Publiciteit

Dit jaar werd begonnen met een interview dat Marjan, als leerling molenaar, gaf op verzoek van de Rotterdampas Magazine. Dit leidde ertoe dat ze ook gevraagd werd mee te werken aan een film over "Schiedamse molenvrouwen". Ook Cineac Crooswijk kwam filmopnamen maken van de molens.

Een hoogtepunt was wel het bezoek van fotograaf Jock Fistick van Wired.com, een internetmagazine. Er verscheen een goed artikel met fraaie foto's. Dit is te vinden op:

http://www.wired.com/underwire/2009/06/gallery_snuff/7/

In de oktober aflevering van Tabak & Gemak verscheen eveneens een boeiend artikel over de molens en de snuiffabricage van de hand van Sip Lubbers.

Ook zijn de molens te vinden op diverse websites voor uitstapjes.

Website

Sinds 20 augustus 2000 hebben de molens ook een eigen website. Deze is te vinden op het adres:

<http://www.snuifmolens.nl>

De site bevat informatie over de geschiedenis van de molens, de technische gegevens, informatie over snuiftabak en natuurlijk de openingstijden worden vermeld. Ook hebben we een gedeelte gereserveerd voor de prijslijsten van onze producten met de mogelijkheid tot bestellen. Verder is er ook informatie over de stichting. Een deel van deze informatie is ook vertaald in het Engels en is te vinden op aparte pagina's.

Onze website werd tot en met 31 december 2009 20.179 maal bezocht. Hiervan kwam 83,5% uit Europa; 12,6% uit Noord-Amerika; 0,8% uit Azië 0,5% uit Australië; 0,5% uit Zuid-Amerika; 0,2% uit Afrika; 0,1% uit Midden-Amerika en van 1,8% kan niet vastgesteld worden uit welk werelddeel. Het merendeel van de bezoeken kwam uit Nederland: 63,0%, de VS op tweede plaats met 11,6%, verder waren er nog bezoeken uit 84 andere landen.

Het jaar in cijfers

De molens

De Ster	2009	2008	2007	2006	2005
Aantal draaidagen	74	69	67	74	74
Aantal draaiuren	392	370	342	396	395
Tellerstand per 31/12	466545	324525	191691	82911	938952
Aantal omwentelingen	142020	132834	108780	143959	134258

De Lelie	2009	2008	2007	2006	2005
Aantal draaidagen	30	29	29	39	37
Aantal draaiuren	157	162	154	220	208
Tellerstand per 31/12	730070	649614	564170	488434	381798
Aantal omwentelingen	80456	85444	75736	106636	101127

Bezoekers

Land	2009		2008		2007		2006		2005	
	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.
Nederland	772	87,5	753	90,8	793	89,0	921	84,2	1173	90,2
USA	27	3,1	37	4,5	4	0,4	20	1,8	37	2,8
Engeland	20	2,3	1	0,1	28	3,1	2	0,2	2	0,2
Spanje	20	2,3	4	0,5	11	1,2	9	0,8		
Turkije	7	0,8	4	0,5	6	0,7	7	0,6		
Hongarije	7	0,7								
Roemenië	5	0,6					1	0,1	2	0,2
Schotland	4	0,5								
Rusland	4	0,5			1	0,1				
Brazilië	4	0,5								
Duitsland	3	0,3	4	0,5	31	3,5	6	0,5		
Italië	2	0,2	1	0,1			1	0,1	3	0,2
Portugal	2	0,2	1	0,1	1	0,1	3	0,3		
Slowakije	2	0,2								
Noorwegen	2	0,2								
Bulgarije	1	0,1								
Frankrijk			1	0,1			62	5,7	69	5,3
Oostenrijk			1	0,1						
Canada			5	0,6	1	0,1	3	0,3	3	0,2
Japan							1	0,1		
Nieuw Zeeland					2	0,2	2	0,2		
Aruba										
Australië			5	0,6	2	0,2			2	0,2
Denemarken					2	0,2				
Zwitserland					1	0,1	1	0,1		
Griekenland							1	0,1		
China			3	0,4			11	1,0		
België			2	0,2	3	0,3	1	0,1		
Israël									1	0,1
Zuid Afrika									6	0,5
Taiwan							2	0,2		
Singapore							1	0,1	1	0,1
Hong Kong							2	0,2		
Polen					3	0,3	35	3,2		
Servië									2	0,2
Czechië					2	0,2	1	0,1		
Slovenië							1	0,1		
India			5	0,6						
Chili									3	0,2
Marocco									2	0,2

Finland						2	0,2			
Gualdeloupe						1	0,1			
China		2	0,2	3	0,3					
Litouwen				2	0,2					
Pakistan				2	0,2					
Congo		1	0,1							
Afghanistan		2	0,2							
Totaal buitenland	110	12,5	76	9,2	98	11,0	173	15,8	128	9,8
Totaal	882	100,0	829	100,0	891	100,0	1094	100,0	1301	100,0

De website

Aantal bezoeken per jaar

Jaar	2009	2008	2007	2006	2005
Aantal	2646	3067	4217	2422	2471

Na de piekjaren 2007/2008 zitten we nu weer ongeveer op het niveau van 2005/2006.

Totaal aantal bezoeken per land

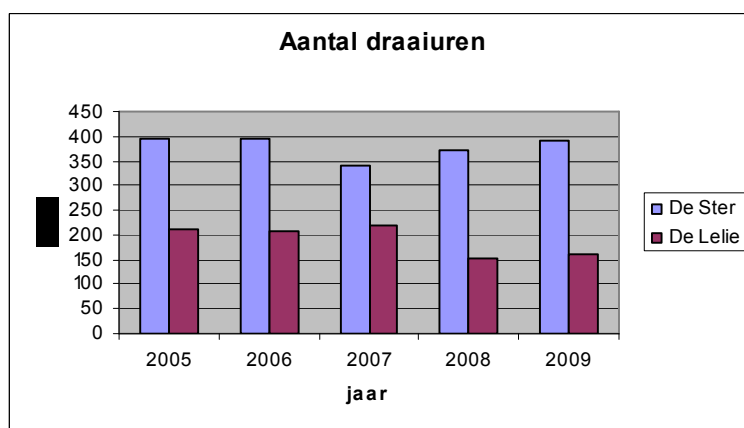
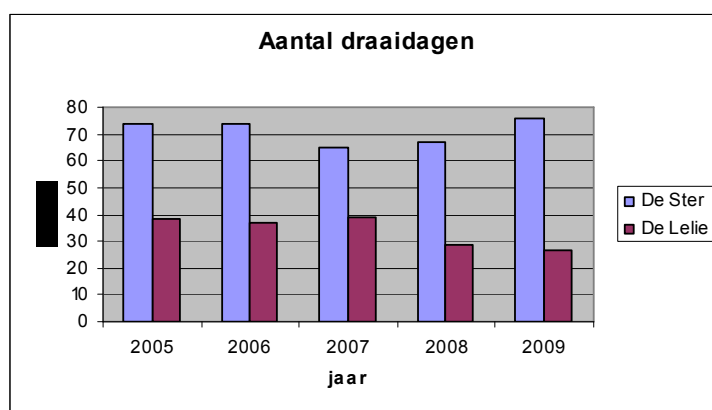
Herkomst	2009		2008		2007		2006		2005	
	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.	Aantal	Perc.
Nederland	12.712	63,0	11.054	63,0	9.192	63,6	6.839	66,7	5.431	69,4
Verenigde Staten	2.351	11,6	2.034	11,6	1.602	11,1	929	9,1	635	8,2
Duitsland	1.194	5,9	1.012	5,8	861	6,0	570	5,6	328	4,2
Verenigd Koninkrijk	794	3,9	772	4,4	612	4,2	291	2,8	205	2,6
België	672	3,3	593	3,4	527	3,6	403	3,9	329	4,2
Canada	179	0,9	159	0,9	140	1,0	100	1,0	76	1,0
Polen	167	0,8	152	0,9	91	0,6	29	0,3	15	0,2
Noorwegen	150	0,7	145	0,8	142	1,0	118	1,2	87	1,1
Zweden	147	0,7	132	0,8	101	0,7	72	0,7	52	0,7
Finland	107	0,5	96	0,5	72	0,5	28	0,3	21	0,3
Frankrijk	104	0,5	98	0,6	81	0,6	55	0,5	40	0,5
Zwitserland	100	0,5	90	0,5	69	0,5	38	0,4	27	0,3
Australië	83	0,4	81	0,5	64	0,4	46	0,4	34	0,4
Litouwen	79	0,4	22	0,1	19	0,1	12	0,1		
Italië	78	0,4	65	0,4	42	0,3	33	0,3	22	0,3
Ierland	72	0,4	67	0,4	58	0,4	50	0,5		
Brazilië	65	0,3	37	0,2	23	0,2	15	0,1	11	0,1
Verenigd Koninkrijk	62	0,3								
Spanje	61	0,3	59	0,3	44	0,3	29	0,3	16	0,2
Denemarken	46	0,2	42	0,2	36	0,2	27	0,3	23	0,3
Estland	36	0,2	35	0,2	32	0,2	23	0,2	14	0,2
Oostenrijk	36	0,2	31	0,2	29	0,2	20	0,2	16	0,2
Israël	34	0,2	22	0,1	14	0,1	10	0,1	9	0,1
Roemenië	29	0,1								
Tsjechië	26	0,1	20	0,1						
Zuid Afrika			19	0,1						
Letland			19	0,1						
Mexico					18	0,1	15	0,1	12	0,2
Netwerk					18	0,1	18	0,2	18	0,2
Portugal					14	0,1	13	0,1	12	0,2

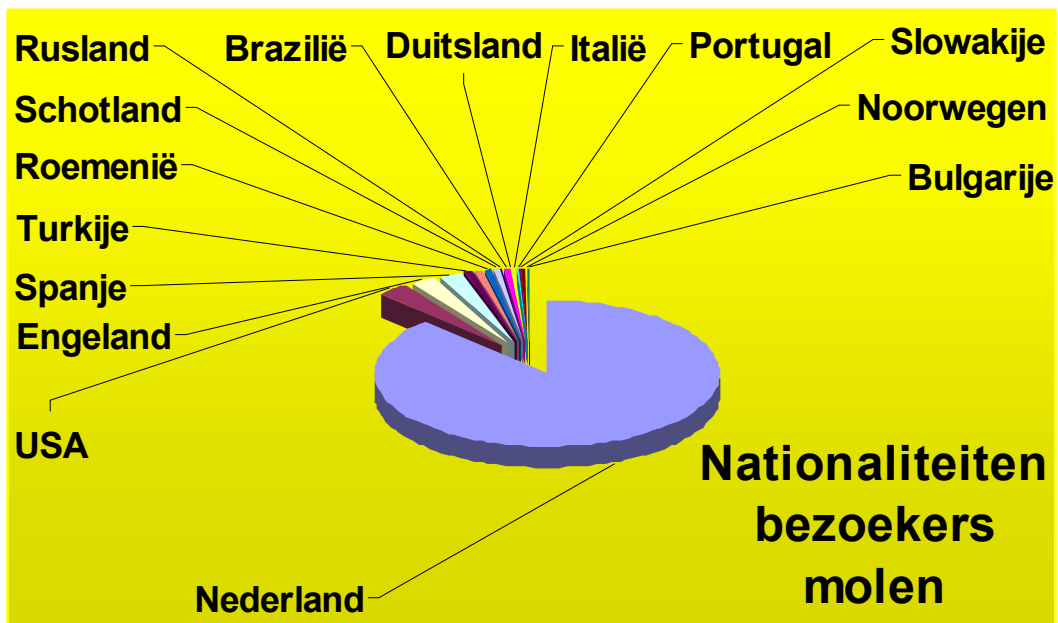
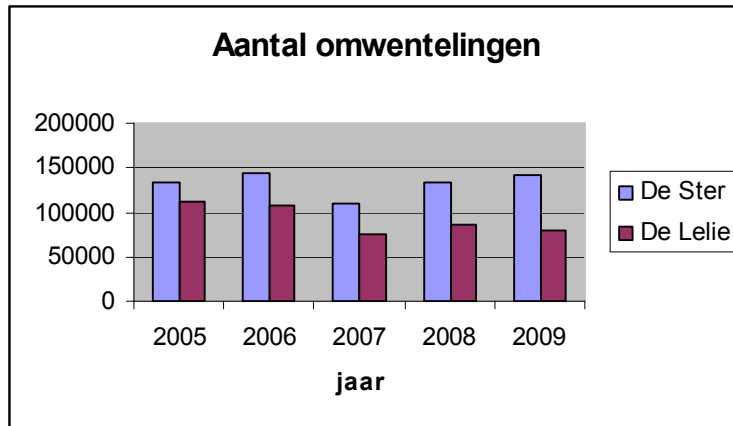
Onbekend						283	2,8	260	3,3	
De rest	795	3,9	677	3,9	565	3,9	184	1,8	135	1,6
Totaal	20.179	100,0	17.533	100,0	14.466	100,0	10.250	100,0	7.828	100,0

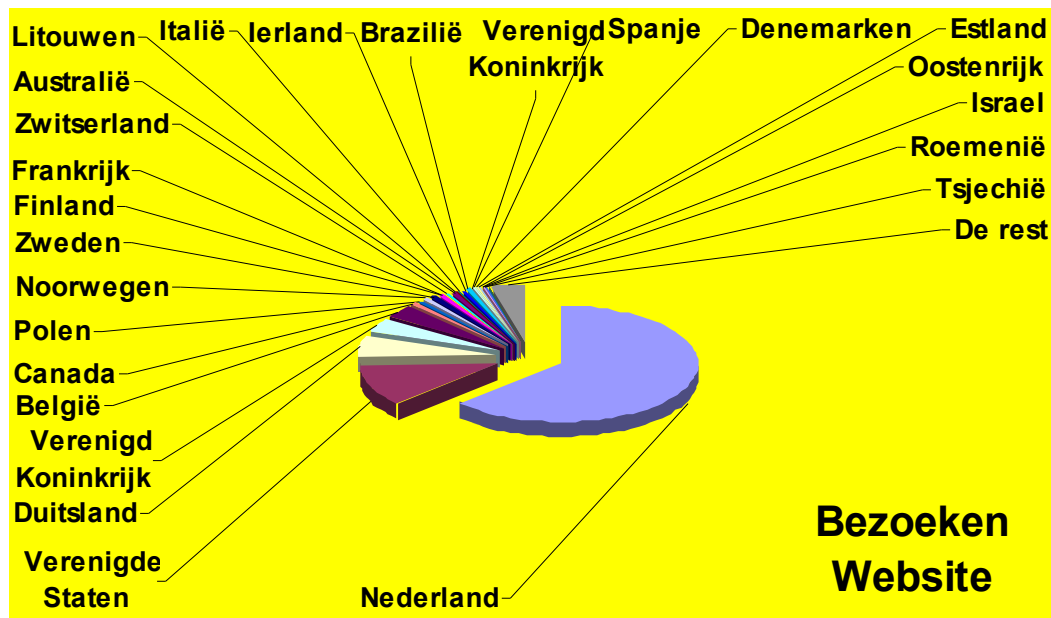
Het is niet duidelijk waarom de provider het Verenigd Koninkrijk tweemaal in de lijst heeft opgenomen.

In 2009 bestond de rest uit nog 57 andere landen.

De Grafieken

De stichting

Dit jaar overleed onze secretaris J.B. van Boven. We verliezen in hem een consciëntieus secretaris en zeer gewaardeerde collega. Het bestuur besloot om de vacature voorlopig niet op te vullen. De taken van de secretaris zullen overgenomen door de voorzitter en de penningmeester. De vergaderingen van het bestuur werden gecombineerd met de maandelijkse maaldagen van de molens.

In oktober mochten we ook dit jaar weer ruim 100 kg tabak ophalen bij Lippoel Leaf BV te Utrecht. Het betrof flue cured (Virginia) en dark fired (Kentucky) tabak.

Silvo B.V. schonk ons dit jaar 500 kg Cassia en een laboratoriummolen.

Op 14 mei bracht de portefeuillehouder wonen, buitenruimte en milieu samen met een delegatie ambtenaren een werkbezoek aan de molens in verband met de zichtbaarheid en en de windvang van de molens. Na een uitgebreid gesprek besloot de portefeuillehouder tot intern overleg met zijn ambtenaren. Dit resulteerde in een brief die wij op 18 september ontvingen. Het resultaat van dat overleg was teleurstellend voor ons. Er werd geconstateerd: "de situatie inderdaad onvoldoende is" en dat: "Het beheer van de beplanting er in de toekomst op gericht zal zijn de windvang te verbeteren of toch in ieder geval niet te verslechteren." en: "Verdere mogelijkheden voor verbeteren van het zicht op de molens zijn beperkt."

Ook dit jaar ontvingen we weer de ambtenaren van de Voedsel en Waren Autoriteit die toezicht houden op de uitvoering van de tabakswet. Ook onze contactpersoon bij de Douane Rotterdam bracht dit jaar met een collega weer een bezoek aan de molens.

De verkoop van de snuif verliep gunstig. In de VS kregen we er twee nieuwe afnemers bij, de internet winkels NicotineRush en Mr. Snuff. De export naar onze vertegenwoordiger in Duitsland de SnuffStore

Guenter Hartmann en Snuff Ltd in Groot Britannië vertoonde een stijgende lijn. De directe verkoop in de molen en internetbestellingen van particulieren bleven achter bij vorig jaar. Enkele nieuwe aanvragen uit Witrusland en Rusland leverden echter geen nieuwe klanten op. De totale omzet nam toch met zo'n 35% toe.

Verkoopcijfers

Soort snuif	Winkelverkoop	Export Duitsland	Export UK	Export USA	Export (Wit)Rusland	Totaal
Latakia Ao 1860	2050,0	2600,0	1900,0	2275,0	50,0	8875,0
Oranjesnuif	525,0	1800,0	2000,0	1875,0	50,0	6250,0
Pepermuntsnuif	875,0	400,0	1300,0	1775,0	50,0	4400,0
A/P snuif	550,0	1400,0	1500,0	1875,0	50,0	5375,0
Choco L	125,0	600,0	0,0	0,0	0,0	725,0
Chococreame L	250,0	400,0	0,0	375,0	50,0	1075,0
Chocomint L	150,0	400,0	0,0	0,0	0,0	550,0
Subtotaal	4525,0	7600,0	6700,0	8175,0	250,0	27250,0
Macuba	387,5	400,0	1500,0	987,5	25,0	3300,0
Pompadour	375,0	100,0	1800,0	1037,5	25,0	3337,5
Prins Regent	250,0	400,0	800,0	987,5	25,0	2462,5
Bolongaro	687,5	1112,5	100,0	812,5	25,0	2737,5
Bon Bon	0,0	50,0	0,0	100,0	0,0	150,0
Choco	487,5	300,0	500,0	937,5	25,0	2250,0
Chococreame	262,5	700,0	500,0	937,5	25,0	2425,0
Chocomint	162,5	600,0	600,0	787,5	25,0	2175,0
Subtotaal	2612,5	3662,5	5800,0	6587,5	175,0	18837,5
Mentholin	225,0	1800,0	800,0	1100,0	0,0	3925,0
Potpourri No. 1	150,0	1600,0	612,5	600,0	25,0	2987,5
Subtotaal	375,0	3400,0	1412,5	1700,0	25,0	6912,5
Totaal	7512,5	14662,5	13912,5	16462,5	450,0	53000,0

De cijfers geven het aantal grammen weer. De winkelverkoop betreft alle directe verkopen in de molens of via de internetsite aan particulieren en binnenlandse tabaksdetaillisten. De export betreft verkopen aan buitenlandse wederverkopers. De Mentholin en Potpourri No. 1 zijn beide tabaksvrije snuifsoorten.

Allen die een bijdrage hebben geleverd ten behoeve van Stichting de Kralingse Snuif en Specerijen Compagnie De Ster en De Lelie willen wij hier hartelijk danken voor hun inspanning.